

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ
БИБЛИОТЕКА

**Свети Ћирило и Методије
и словенско писано наслеђе
863-2013**

– електронска изложба –

Нови Сад, 24. мај 2018.

**Ово је друга у низу електронских изложби књига у
оквиру традиционалне изложбе
Упознај једну књигу,
коју Библиотека Филозофског факултета организује
поводом
Дана словенске писмености, 24. маја.
На овај начин четрнаести пут на нашем факултету
обележавамо значајан јубилеј.**

**Изложбу и презентацију приредиле библиотекарке
мр Наташа Белић и мр Милица Брацић**

СВЕТИ
ЋИРИЛО И МЕТОДИЈЕ
863-2013

БЕОГРАД 2014

Представљамо зборник радова *Свети Ћирило и Методије и словенско писано наслеђе 863-2013* Института за српски језик САНУ, издатој поводом 1.150 година од доласка солунске браће у Велику Моравску. Зборник садржи 19 научних радова подељених по тематским целинама (историја, језик, књижевност), уз уводни рад Анатолија Турилова, са прилогом библиографији радова у вези са настанком и развојем словенске писмености и регистром. У Библиотеци Филозофског факултета каталогизован је под сигнатурама L-17368, L-17432, C-24011.

СВЕТИ Ћирило и Методије и словенско писано наслеђе : 863-2013 / [уредници Јованка Радић, Виктор Савић]. - Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. - (Старословенско и српско наслеђе ; 1)

ISBN 978-86-82873-49-5

COBISS.SR-ID [212335628](#)

УВОДНА СТУДИЈА

УДК 821.163.41(437.32)
81'255(437.32)

АНАТОЛИЙ А. ТУРИЛОВ

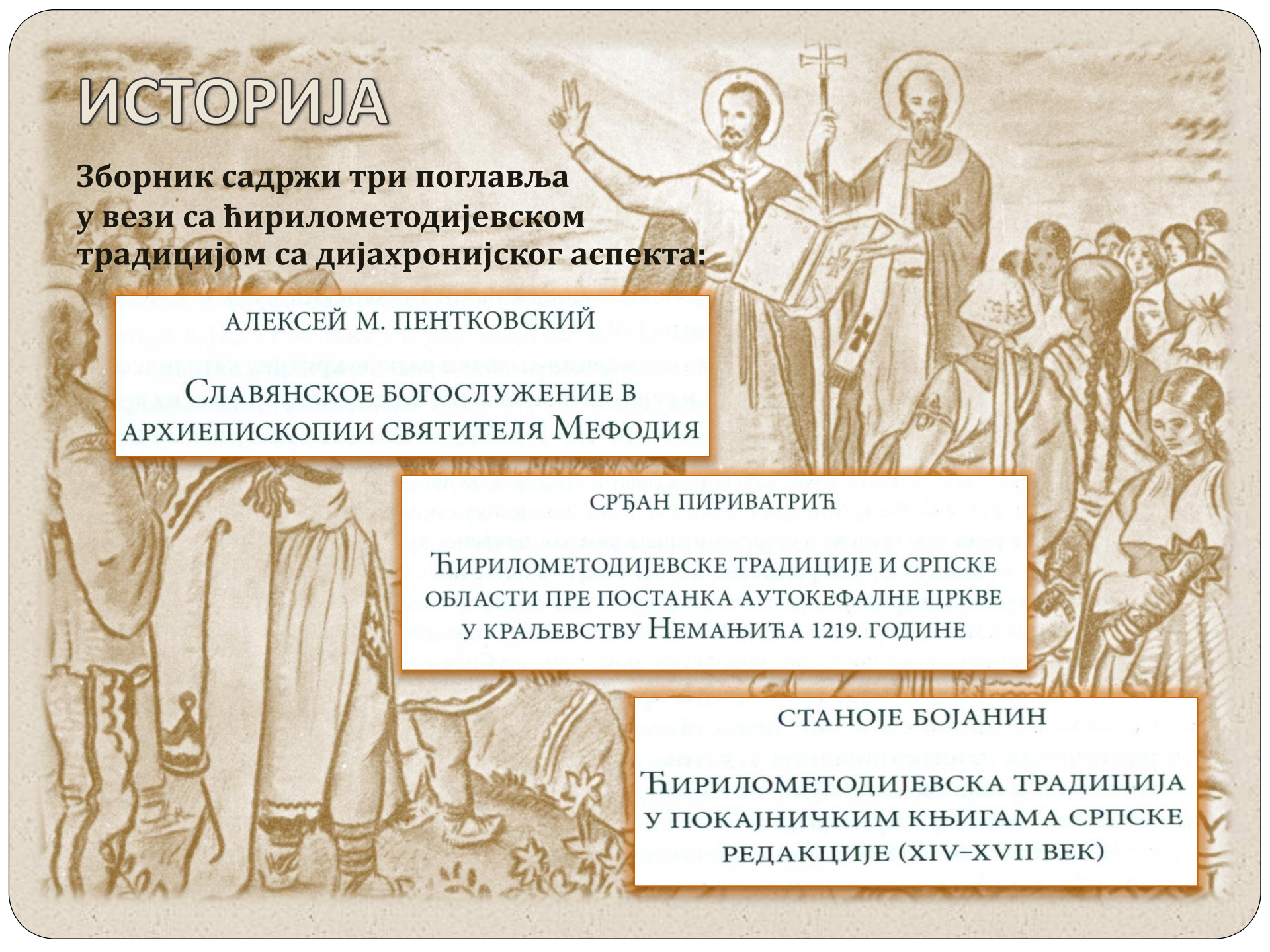
К ИЗУЧЕНИЮ ВЕЛИКОМОРАВСКОГО ЛИТЕРАТУРНОГО НАСЛЕДИЯ МЕЖДУ ДВУМА ЮБИЛЕЯМИ: ПРОМЕЖУТОЧНЫЕ ИТОГИ, СПОРНЫЕ ВОПРОСЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Статья посвящена итогам и перспективам изучения литературного наследия Великой Моравии в промежутке между двумя юбилеями – 1100-летьем со дня смерти архиепископа Мефодия, отмечавшимся в 1985 г. и празднуемым ныне 1150-летьем началом моравской миссии. На этот промежуток времени пришелся необыкновенно плодотворный период открытий в области древнейшей славянской церковной гимнографии – памятников, созданных учениками Кирилла и Мефодия – Константином Преславским и Климентом и Наумом Охридскими. В статье предпринимается попытка выделить из этого поэтического комплекса произведения, созданные в Великой Моравии, рассмотрен вопросы о ряде текстов, написанных первоначально по-гречески, и обоснована датировка не позднее 885 г. двух памятников церковного красноречия, уже известных ранее исследователям.

Ключевые слова: Великая Моравия, творчество учеников Кирилла и Мефодия, переводы и оригинальные памятники, акростиhi, гимнография, гомилетика.

ИСТОРИЈА

A sepia-toned illustration of Saints Cyril and Methodius. Cyril, on the left, is shown with a halo, holding a cross and a book, with his right hand raised in a gesture of blessing. Methodius, on the right, also has a halo and is holding a book. They are surrounded by a group of people, including a woman in the foreground wearing a headscarf and holding a star-shaped object. The background shows a landscape with trees and a building.

**Зборник садржи три поглавља
у вези са ћирилометодијевском
традицијом са дијахронијског аспекта:**

АЛЕКСЕЈ М. ПЕНТКОВСКИЈ

СЛАВЯНСКОЕ БОГОСЛУЖЕНИЕ В
АРХИЕПИСКОПИИ СВЯТИТЕЛЯ МЕФОДИЯ

СРЂАН ПИРИВАТРИЋ

ЋИРИЛОМЕТОДИЈЕВСКЕ ТРАДИЦИЈЕ И СРПСКЕ
ОБЛАСТИ ПРЕ ПОСТАНКА АУТОКЕФАЛНЕ ЦРКВЕ
У КРАЉЕВСТВУ НЕМАЊИЋА 1219. ГОДИНЕ

СТАНОЈЕ БОЈАНИН

ЋИРИЛОМЕТОДИЈЕВСКА ТРАДИЦИЈА
У ПОКАЈНИЧКИМ КЊИГАМА СРПСКЕ
РЕДАКЦИЈЕ (XIV–XVII ВЕК)

КРЕТАЊА КОНСТАНТИНА И МЕТОДИЈА И ЊИХОВИХ УЧЕНИКА

ЈЕЗИК

Теме везане за словенску писменост, превођење и синтаксу старословенских рукописа, као и за лексиколошка питања, заступљене су са десет радова.

ВАЊА СТАНИШИЋ

СЛОВЕНСКА ПИСМЕНОСТ
И СРЕДЊОВЕКОВНИ АЛФАБЕТИ ГРЧКОГА КРУГА

ЗОРИЦА НИКИТОВИЋ

О глаголу глаголати у Маријином јеванђељу

ЈОВАНКА РАДИЋ

О еквиваленцији старословенског
ЧЕСО || ЧЬТО И СРПСКОГ ШТА || ШТО

ЈАСМИНА ГРКОВИЋ-МЕЈЏОР

О ПРЕВОДИЛАЧКОМ УМЕЋУ
СОЛУНСКЕ БРАЋЕ: СТСЛ. КАЊТИ СЃ

МАРТА БЈЕЛЕТИЋ

О ПРИДЕВИМА ТИПА МИЛОСРДАН
(ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ СЛОЖЕНИЦА
У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ)

ЈЕЗИК

НАТАША ДРАГИН

Синтаксичке одлике Прогласа
Константина Филозофа (Хил 23)

ВИКТОР САВИЋ

Редакцијске одлике прве стране
Кијевских листића

ИСИДОРА БЈЕЛАКОВИЋ

Астрономија код Срба од XIII до XIX века:
(дис)континуитет термиолошког система

МАРИНА КУРЕШЕВИЋ

Функционалностилске одлике језика житија
Константина Филозофа из Рилског зборника
Владислава Граматика: хипотактичке структуре

ЈЕЛИЦА СТОЈАНОВИЋ

Сложенице у Горичком зборнику

КЊИЖЕВНОСТ

ЉИЉАНА ЈУХАС-ГЕОРГИЕВСКА

КАРАКТЕРИЗАЦИЈА ЈУНАКА У СТАРОСЛОВЕНСКИМ
ЖИТИЈИМА ЂИРИЛА И МЕТОДИЈА И У СРПСКИМ
ЖИТИЈИМА ПРВЕ ПОЛОВИНЕ XIII ВЕКА

ТОМИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ

НАЈСТАРИЈИ СЛОВЕНСКИ ПРЕВОДИ
АПОКРИФА И ЊИХОВИ СРПСКИ ПРЕПИСИ

ГОРДАНА ЈОВАНОВИЋ

СОЛУНСКА БРАЋА ЂИРИЛО И МЕТОДИЈЕ
У СТАРИМ СРПСКИМ РОДОСЛОВИМА И ЛЕТОПИСИМА

ДРАГИША БОЈОВИЋ

ТРАГОМ СОФИОЛОШКИХ ИДЕЈА
– ОД СТАРОСЛОВЕНСКИХ ИЗВОРА
ДО СРПСКИХ СРЕДЊОВЕКОВНИХ ПИСАЦА

ЉУПКА ВАСИЉЕВ

ДВА НЕПОЗНАТА СЛОВА НА УСПЕЊЕ БОГОРОДИЦЕ
КЛИМЕНТА ОХРИДСКОГ

БИБЛИОГРАФСКИ ПРИЛОГ

Прилог библиографији домаће ћирилометодијевистике садржи библиографске описе 1.006 библиографских јединица које се баве настанком и развојем словенске писмености са више аспеката.

АНА ГОЛУБОВИЋ, ВИКТОР САВИЋ

ПРИЛОГ БИБЛИОГРАФИЈИ
ДОМАЋЕ ЋИРИЛОМЕТОДИЈЕВИСТИКЕ

Књиге и радови распоређени су у пет тематских група:

1. Ћирило и Методије и њихови ученици (IX-X век);
2. Језик и писмо;
3. Историја књижевности, текстологија, издања текстова и споменика, преводи;
4. Описи и инвентари рукописа и рукописних збирки;
5. Историја, историја уметности и културе.

Литература коришћена при изради презентације

- Свети Тирило и Методије и словенско писано наслеђе : 863–2013 / [уредници Јованка Радић, Виктор Савић]. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014.
- Старословенска хрестоматија / Миленко Панић. – Београд : Чигоја штампа, 2001.
- Старословенски језик / Јордана Марковић, Надежда Јовић. – Ниш : Филозофски факултет, 2014.
- Српски народ и његов језик / Павле Ивић. – Београд : Српска књижевна задруга, 1986.
- Преглед историје српског језика / Павле Ивић ; приредио Александар Младеновић. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1998.
- ŽIVOTY slovanských apoštolov Cyrila a Metoda v legendách a listoch / [sostaviteľ a prekladateľ Ján Stanislav ; ilustrátor Orest Dubay]. – Turčiansky Sv. Martin : Matica slovenská, 1950.
- Slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj / František Grivec ; přeložil Fr. Jemelka. – V Olomouci : Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, 1927.
- The Cyrillo-Methodian mission, Nitra and Constantine the Philosopher University / Martin Hetényi, Peter Ivanič. – Nitra : Constantine the Philosopher University, 2013.

ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА

Избор текстова везаних за ову тематику можете читати у Дигиталној библиотеци Филозофског факултета у Новом Саду:

<http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/izdanja-filozofskog-fakulteta-katalozi/dan-slovenske-pismenosti>

Хвала на пажњи!
УВАЖЉИВА ПАЖЊА!